

TURVALLISUUSASIAKIRJA
Ilkantien sillan peruskorjaus,
Ilmajoki

Turvallisuusasiakirja

VNA 205/2009

Rakennustyöt

Ilkantien sillan peruskorjaus,
Ilmajoki

30.1.2017

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Eri osapuolten turvallisuustehtävät	3
2.1 Rakennuttajan turvallisuustehtävät	3
2.2 Urakoitsijan turvallisuustehtävät	4
2.3 Muiden osapuolten turvallisuustehtävät	4
3 Urakan turvallisuusperiaatteet	5
3.1 Yleistä	5
3.2 Turvallisuusasioiden dokumentointi	5
3.3 Turvallisuussuunnittelu ja –seuranta	5
3.4 Tilaajan valvontaoikeudet	6
3.5 Määräykset ja ohjeet liikenneturvallisuudesta	7
3.6 Muut turvallisuusohjeet	7
4 Yksityiskohtaiset turvallisuustiedot	7
4.1 Kohteen ominaisuuksista aiheutuvat vaara- ja häirtatekijät ja aikataulu	7
4.2 Kohteen olosuhteista aiheutuvat vaara- ja häirtatekijät	8
4.3 Vaaralliset työt (Vna 205/2009)	8
4.3.1 Korkealla työskentely	8
4.3.2 Sähkötaturmavaaralliset työt	8
4.3.3 Hukkumisvaaralliset työt	8
4.3.4 Nostot ja siirrot	9
4.4 Kohteen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuus- ja työterveystiedot	9
4.5 Yhteensovittamisen säännöt	9
5 Päätoteuttajalle kuuluvat turvallisuussuunnittelutehtävät rakennusurakassa	10
5.1 Työmaa-alueen käytön suunnittelu	10
5.2 Turvallisuussuunnitelma, ennen töiden aloittamista	10
5.3 Vaarallisten töiden turvallisuussuunnittelu	10
5.4 Työkohteen liikenteen järjestelyn suunnittelu	11
5.5 Työmaan turvallisuusseurannan pöytäkirja	11
5.6 Häätätoimenpiteet	12

1 Johdanto

Tämä turvallisuusasiakirja perustuu valtioneuvoston asetukseen rakennustyön turvallisuudesta VNA 205/2009 8 §:ään.

Turvallisuusasiakirja sisältää tietoja tähän urakkaan sisältyvien töiden vaaroista ja haitoista sekä ongelmista.

Asiakirjan tarkoituksena on selvittää ja esittää rakennushankkeen ominaisuuksista, olosuhteista ja luonteesta aiheutuvat vaara- ja haittatekijät sekä rakennushankkeen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat tiedot. Asiakirjassa on lisäksi otettu huomioon työmaahan liittyvä teollinen tai muu siihen rinnastettava toiminta.

Turvallisuusasiakirja sisältää tilaajan antamia turvallisuusveloitteita ja menettelytapoja, joita urakoitsijan ja hänen aliurakoitsijansa on noudatettava urakkaan kuuluvissa töissä.

2 Eri osapuolten turvallisuustehtävät

2.1 Rakennuttajan turvallisuustehtävät

Työn tilaaja on laatinut rakennuttajan roolissa turvallisuusasiakirjan.

Kohde on valmisteltu toteutettavaksi yhtenä urakkana, joten tässä urakassa ei sovelleta rakennuttajan osalta VNA 205/2009:n 5 § 4 mom. edellyttämiä rakennuttajan yhteensovitusvelvollisuuksia.

Rakennuttaja nimeää työmaavaiheeseen rakennushankkeeseen turvallisuuskoordinaattorin, jonka tehtävistä on säädetty VNA 205/2009 pykälässä 5.

Rakennuttaja nimeää yhteiselle työmaalle päätoteuttajan (VNA 205/2009 6 §) ja rakennuttaja varmistaa, että päätoteuttajana toimiva urakoitsija on laatinut VNA 205/2009 10 §:ssä tarkoitetut rakennustöiden työturvallisuutta koskevat suunnitelmat sekä 11 §:ssä tarkoitetut rakennustyömaa-alueen käytön suunnitelmat.

Varmistaminen edellyttää, että urakoitsija esittää rakennuttajalle suunnitelmat ja asiasta tehdään merkintä työmaakokouksen pöytäkirjaan. Tämän korvaava muu menettely voi olla esim. "nähty" merkintä suunnitelmassa ja merkintä työmaapäiväkirjassa.

Vastaavasti menetellään, kun urakoitsija esittää työmaalla työskentelevien henkilöiden tiedot.

2.2 Urakoitsijan turvallisuustehtävät

Tämän urakan saanut urakoitsija toimii päätoteuttajana ja hänen on huolehdittava niistä turvallisuustehtävistä, jotka on määrätty turvallisuusmääräyksissä päätoteuttajalle (VNA 205/2009 § 12–13).

Päätoteuttajan tulee huolehtia työnantaja velvoittavien riskikartoitusten tekemisistä, työntekijöiden perehdyttämisistä ja lakisääteisten tarkastusten suorittamisista.

Päätoteuttaja nimeää ennen töiden aloittamista työsuojeluorganisaation ja pätevän vastuuhenkilön (VNA 205/2009 12§), joka vastaa päätoteuttajan turvallisuustehtävien toteuttamisesta urakassa. Tilaajalla on oikeus olla hyväksymättä vastuuhenkilö, mikäli esitetty henkilö ei täytä tässä vastuunalaisessa tehtävässä edellytetyjä vaatimuksia.

Urakoitsijan on tehtävä urakasta ennakoilmoitus **Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston** työsuojelupiiriin ja toimitettava ilmoitus tiedoksi myös rakennuttajan edustajalle. Ennakoilmoitus on pantava selvästi näkyville työmaan kokoontumispaikalla ja pidettävä se tarpeellisilta osin ajan tasalla.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot:

Työsuojelun vastuualue
PL 272
33101 Tampere
puh. 0295 018 450
fax (03) 260 8899
sähköposti: tyosuojelu.lansi@avi.fi

2.3 Muiden osapuolten turvallisuustehtävät

Päätoteuttaja vastaa, että jokaisella aliurakoitsijalla on ennen töiden aloittamista nimettynä pätevä vastuunalainen henkilö, joka huolehtii aliurakoitsijan osalta turvallisuustehtävistä ja töiden turvallisuudesta (VNA 205/2009 12 §, 2.mom).

Aliurakoitsijan on noudatettava tilaajan antamia turvallisuussäätöjä ja -ohjeita.

3 Urakan turvallisuusperiaatteet

3.1 Yleistä

Urakan hankintaneuvottelussa käydään läpi turvallisuusasiakirjan tiedot ja urakan turvallisuuden kannalta muut oleelliset seikat. Urakoitsijan (pää toteuttajan) velvollisuus on huolehtia näiden turvallisuusasioiden tiedottamisesta ja varmistamisesta myös aliurakoitsijoidensa ja itsenäisten työnsuorittajiensa osalta.

Tilaaajalla on oikeus antaa myöhemminkin urakkaa koskevia tarkempia turvallisuusmääräyksiä ja -ohjeita.

3.2 Turvallisuusasioiden dokumentointi

Pää toteuttajaksi määritetty urakoitsija ylläpitää työturvallisuusmääräysten mukaisia tiedostoja urakkaan liittyvistä turvallisuusdokumenteista, mm. vaarallisiksi luokiteltujen töiden suunnitelmista, tarkastuksista, kokouksista ja perehdyttämisistä.

Tilaaajalla on oikeus saada nähtäväkseen urakkaan liittyvät turvallisuusdokumentit ja niiden sisältö käydään läpi työmaakokouksissa, kun tiedoissa tapahtuu muutoksia tai kun on tehty työkohtaisia turvallisuussuunnitelmia.

3.3 Turvallisuussuunnittelu ja –seuranta

Urakoitsijan on ennen työkokonaisuuksien aloittamista suunniteltava eri töiden ja työvaiheiden tekeminen sekä niiden ajoitus siten, että työt ja työvaiheet voidaan tehdä turvallisesti aiheuttamatta vaaraa urakassa työskenteleville tai muille työn vaikutuspiirissä oleville.

Urakan turvallisuussuunnittelussa tarvittavat lähtötiedot käyvät ilmi pääasiassa suunnitelma-asiakirjoista ja muusta tarjouspyyntöaineistosta. Urakoitsija laatii tarkentavan laatusuunnitelman aloituskokoukseen mennessä tämän turvallisuusasiakirjan kohdan 3 mukaisten asioiden hoitamisesta.

Urakoitsijan laatimat työturvallisuusmääräyksissä mainitut suunnitelmat on saatettava urakan valvojalle ja turvallisuuskoordinaattorille tiedoksi. Urakan valvojalla ja turvallisuuskoordinaattorilla on oikeus esittää muutosvaatimuksia suunnitelmien sisältöön.

Urakoitsijan on laadittava kirjalliset suunnitelmat muun muassa seuraavista vaarallisista töistä ja työvaiheista (ks. VNA 205/2009 10 §):

- 1 *Telineiden ja sääsuojauksen rakentaminen silta-alueelle ja sillalle.*
- 2 *Puhdistus- ja maalaustyövaiheet, joissa työntekijät voivat altistua kemiallisille tai biologisille aineille, jotka muodostavat erityisen vaaran työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle tai joihin liittyy määrääkain terveyden seuranta.*
- 3 *Suurjännitejohtojen ja -linjojen läheisyydessä tehtävät työt.*
- 4 *Työt, joihin liittyy työntekijöiden hukkumisvaara.*
- 5 *Työt, joissa käytetään räjähdysaineita.*
- 6 *Työt, joihin liittyy raskaiden esivalmisteisten osien kokoamista tai purkamista.*
- 7 *Rakenteiden, rakenneosien tai materiaalien purkutyö.*
- 8 *Työt, joissa käytetään päällysteen kuumennuslaitteita*

Urakoitsijan on varmistettava urakassa käytettävien koneiden ja laitteiden kunto sekä soveltuvuus kulloinkin kyseessä oleviin käyttötarkoituksiin.

Urakoitsijan on tehtävä koneille, laitteille, teline- ja nostokalustolle sekä nostoapuvälineille lakisääteiset vastaanotto- ja käyttöönottotarkastukset.

Urakoitsijan on huolehdittava myös jatkuvasta turvallisuusseurannasta ja -valvonnasta niin, että mm. työmenetelmien, työympäristön, liikennejärjestelyjen, työkonien ja -laitteiden turvallisuus voidaan varmistaa koko urakan ajan.

Päätoteuttajan (pääurakoitsijan) on huolehdittava siitä, että jokaisella urakka-alueella työskentelevällä sekä urakoitsijan omalla että alihankkijan työntekijällä on urakka-alueella liikkuessaan näkyvillä työturvallisuuslain 52 a §:n mukainen henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste. Urakoitsijan tulee ylläpitää ajan tasalla olevaa kulkulupaluetteloä em. henkilöistä sekä toimittaa se kuukausittain tiedoksi tilaajalle.

3.4 Tilaajan valvontaoikeudet

Tilaajan nimeämällä edustajilla, kuten urakan valvojalla ja turvallisuuskoordinaattorilla on oikeus milloin tahansa pitää turvallisuuteen liittyviä tarkastuksia ja katselmuksia niissä työkohteissa, joissa tehdään urakkaan kuuluvia töitä.

Tilaaajan edustajalla on oikeus asettaa määräaika liikenne- tai työturvallisuutta vaarantavien laiminlyöntien korjaamiseksi. Jos laiminlyöntiä ei korjata annetussa määräajassa, tilaaja voi keskeyttää työt ja antaa asian työsuojeluviranomaisten käsiteltäväksi.

Tilaaajan edustajan tai valvojan esille tuoma liikenneturvallisuutta vaarantava puute on korjattava välittömästi, samoin puute, joka voi aiheuttaa vaaraa tai vakavaa haittaa muille työkohteen vaikutuspiirissä oleville osapuolille.

Liikenteenjärjestelytehtävien ja turvallisuusvelvoitteiden tai ympäristövaatimusten laiminlyöntien seuraamukset on esitetty urakkaohjelmassa sekä urakkasopimusluonnoksessa.

3.5 Määräykset ja ohjeet liikenneturvallisuudesta

Urakkaan kuuluvien töiden liikennejärjestelyissä noudatetaan Suomen kuntatekniikan yhdistyksen julkaisun "Tilapäiset liikennejärjestelyt katualueella" ohjeita sekä Liikenneviraston ohjeita ja määräyksiä.

Tilaaajan edustajalla on oikeus antaa soveltamisohjeita ja tulkintoja ohjeisiin liittyvistä asioista.

3.6 Muut turvallisuusohjeet

Urakoitsijan on noudatettava toiminnassaan muiden tahojen ja yhteisöjen antamia yleisesti käytössä olevia turvallisuusohjeita ja – määräyksiä.

4 Yksityiskohtaiset turvallisuustiedot

4.1 Kohteen ominaisuuksista aiheutuvat vaara- ja haittatekijät ja aikataulu

Urakkakohde sijaitsee Ilmajoen kunnan keskustaa-ajamassa. Kyrönjoen ylittävä Ilkantien kaavatien silta on aiemmin toiminut painorajoituksen puitteissa ajoneuvoliikenteen sallivana siltana, mutta syksyllä 2011 todettujen kannatintankojen vaurioiden jälkeen silta on ollut ainoastaan kevyen liikenteen käytössä.

Kyrönjoki ja veden mahdolliset korkeusaseman ja virtausnopeuden muutokset urakka-aikana asettavat työn toteutukselle merkittävimmät turvallisuusriskit, jotka vaikuttavat erityisesti sillan suojausten ja työtelineiden toteutukseen.

4.2 Kohteen olosuhteista aiheutuvat vaara- ja haittatekijät

Liikenne

Liikenne sillalla katkaistaan työn ajaksi kokonaan ja ohjataan Palontielle. Opastusjärjestelyistä ja liikennemerkkeistä vastaa tilaaja.

Nykyinen kunnallistekniikka

Sillalla sijaitsee kunnan katuväläistysjohtoja ja Anvia Oy:n, nyk. Viria Oy:n johtoja ja suojausputkituksia.

4.3 Vaaralliset työt (Vna 205/2009)

Työ ja työmenetelmät

Huomioitavia työturvallisuusvaaraa aiheuttavia työvaiheita ovat telinetyöt, sääsuojaukset, teräsrakenteiden ja puurakenteiden purku- ja puhdistustyöt sekä maalaustyöt.

4.3.1 Korkealla työskentely

Kaikki työmaalla tapahtuvat henkilönostot ja telinetyöt on suunniteltava kirjallisesti ja nosto- ja telinetoihin on nimettävä vastuuhenkilö.

4.3.2 Sähköturvallisuusvaaralliset työt

Valaistuksen purkamisen ja mahdollisten johtosiirtojen yhteydessä tulee huolehtia siitä, että työtä tekevillä henkilöillä on asianmukainen osaaminen sähkötyöiden tekemiseen. Sähkötyöiden valvojan tulee huolehtia siitä, että työn alla olevat johdot ovat jännitteettömiä.

Kaivutöitä suoritettaessa on huomioitava johto- ja laiteomistajan antamat turvaetäisyydet sekä suojaustoimenpiteet.

4.3.3 Hukkumisvaaralliset työt

Työvaiheet ja suojaustoimenpiteet sekä telinetyöt tulee suunnitella siten, ettei ajoneuvoilla suistuminen tai henkilöiden putoaminen jokeen ole mahdollista.

4.3.4 Nostot ja siirrot

Rakennustarvikkeiden purku ja lastauspaikat on suunniteltava siten että rakennustarvikkeita ei nosteta työntekijöiden ylitse. Liikenteen läheisyydessä tehtävissä nostoissa on kiinnitettävä erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen. Lisäksi on tonttien läheisyydessä varottava piha-alueen rakenteita.

Ajoneuvonostureiden ja muiden nostolaitteiden nostopaikkojen ja nostettavien tavaroiden purku- ja lastauspaikkojen maapohjan kantavuus on erityisesti varmistettava ennen nostolaitteen pystyttämistä.

4.4 Kohteen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuus- ja työterveystiedot

Pölyn leviäminen:

Purku ja puhdistustyössä syntyvän pölyn ja purkumateriaalien leviäminen ympäristöön on estettävä.

Melu ja värinä:

Työstä ympäristölle aiheutuvan melun ja värinän osalta päätoteuttajan on otettava huomioon ja huolehdittava ympäristönsuojelulain (86/2000) 60 §:n mukaisesta, erityisen häiritsevää melua tai värinää aiheuttavaa tilapäistä toimintaa koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

Ympäristö ja terveys:

Vastuu käsittää myös työssä käytettävien aineiden ja materiaalien ympäristön suojelun huomioonottamisen. Vaaralliset ja haitalliset aineet tulee säilyttää riittävän etäällä Kyrönjoesta.

4.5 Yhteensovittamisen säännöt

Urakoiden ja työvaiheiden yhteensovitusta, tiedonkulkua, kokouksia, tiedottamista, lupakäytäntöjä, ilmoituskäytäntöjä ja toimintatapoja työmaan turvallisuusjohtamisessa on kuvattu urakkaohjelmassa sekä turvallisuussäännöissä ja menettelyohjeessa.

5 Päätoteuttajalle kuuluvat turvallisuussuunnittelutehtävät rakennusurakassa

5.1 Työmaa-alueen käytön suunnittelu

Työmaa-alueen käyttö voidaan suunnitella yhdessä yleisen liikenteenjärjestelysuunnitelman kanssa esim. työntekijöiden autojen pysäköinti, kaluston varastointi, ym.

Työmaa-alueen käytön suunnittelu tehdään esim. tukikohta-alueen käytöstä. Alueella on erilaisia varasto- ja toimistotiloja. Alueen käytön suunnittelussa esitetään mm.:

- työmaalle tulevien ajoneuvojen pysäköinti, kuormaus- ja purkupaikat
- toimisto-, henkilöstö- ja varastotilojen määrä ja sijainti
- koneiden ja laitteiden sijoitus
- ulkovarastotilat
- jätteiden kerääminen, säilyttäminen, poistaminen ja hävittäminen
- palontorjunta.

5.2 Turvallisuussuunnitelma, ennen töiden aloittamista

Asiat voidaan esittää esimerkiksi laatu- tai projektisuunnitelmassa.

Sisältö: Sisältää esim. seuraavat asiat:

- työmaan järjestelyt eri rakennusvaiheissa
- räjäytys- louhinta- ja kaivutyöt
- sähköistys ja valaistus
- työmaaliikenne
- työmenetelmät
- koneiden ja laitteiden käyttö
- nostot ja siirrot
- putoamissuojaukset
- työ- ja tukitelineet
- suurten rakenteiden asennukset

5.3 Vaarallisten töiden turvallisuussuunnittelu

Vaarallisia työvaiheita ovat mm.:

- purkutyöt, telinetyöt, asennustyöt ja pintakäsittelytyöt, joihin liittyy putoamis- ja hukkumisvaara

5.4 Työkohteen liikenteen järjestelyn suunnittelu

Työkohteen liikenteenjärjestelyistä tehdään aina suunnitelma, kun työtä tehdään yleisen liikenteen parissa.

Liikenteen järjestelyjen suunnitelma on yksinkertaisimmillaan merkintä työmaan päiväkirjassa liikennemerkkien tai varoituslaitteiden käytöstä työkohteen varoittamisessa. Suunnitelmana voidaan käyttää myös ohjeiden kopiota.

5.5 Työmaan turvallisuusseurannan pöytäkirja

Vastaanottotarkastus

Jokaiselle työmaalle tulevalle työkoneelle ja tekniselle laitteelle tehdään vastaanottotarkastus. Koneille ja laitteille tehdään vastaanottotarkastus ennen kuin ne otetaan käyttöön (VNA 205/2009 14 §).

Käyttöönottotarkastus

Työ-, suoja- ja tukitelineille, niille johtaville kulkusilloille sekä nostolaitteille ja nosto-apuvälineille on tehtävä käyttöönottotarkastukset ennen niiden käyttöön ottamista (VNA 205/2009 15 §).

Telineiden käyttöönottotarkastukset on uusittava, jos telineet ovat olleet kovassa tulessa, voimakkaassa sateessa tai muussa erityisessä rasituksessa taikka käyttämättömänä olosuhteisiin nähden pitkän aikaa. Telineissä käytetään telinekorttia, johon kirjataan tehdyt tarkastukset. Telineitä, jossa ei ole täytettyä telinekorttia, ei saa käyttää.

Työmaan kunnossapitotarkastukset

Rakennustyömaalla on ainakin kerran viikossa suoritettava kunnossapitotarkastus (VNA 205/2009 16 §).

Päätoteuttajan pitää varmistaa, että työmaan liikennejärjestelyt tarkastetaan joko työmaan viikoittaisten kunnossapitotarkastusten yhteydessä tai liikenteen hoidosta vastaavien henkilöiden toimesta säännöllisesti erillisinä liikennejärjestelyjen tarkastuksina. Liikennejärjestelyjen toimivuus tulee tarkastaa myös pimeässä tai hämärässä.

Valvojille ja turvallisuuskoordinaattorille on varattava tilaisuus osallistua näihin tarkastuksiin.

5.6 Häätätoimenpiteet

Yhteystiedot onnettomuustilanteessa

Seuraavia yhteystietoja käytetään vakavissa onnettomuustapauksissa:

- yleinen hätänumero 112
- myrkytystietokeskus (09) 471 977 tai (09) 4711
- Ilmajoen kunnan terveyskeskuksen vastaanotto Pappilantie 2, p. 06 4191 555 (vaihde)

Vastuuhenkilöt hätätilanteessa

Kaikki työmaalla työskentelevät tulee perehdyttää vaara- ja hätätilanteiden varalle ja antaa toiminta-ohjeet.

Työmaalla tulee olla aina hätäensiaputaitoisia henkilöitä.